

Άρης Μαραγκόπουλος: «Οι αλήθειες έχουν νόημα όταν δίνουν νόημα στη ζωή των ανθρώπων»

Διαδικτυακό περ. *Fractal*, Ελπιδοφόρος Ιντζέμπελης, Ιούλιος 2014

ΕΡ. Ο Καρλ Μάρξ λέει ότι «Όσο λιγότερο τρως, πίνεις κι αγοράζεις βιβλία. Όσο λιγότερο πας στο θέατρο, στον χορό, στην ταβέρνα. Όσο λιγότερο σκέφτεσαι, ερωτεύεσαι, φιλοσοφείς, τραγουδάς, ζωγραφίζεις, ασκείσαι, τόσο περισσότερο αποταμιεύεις -τόσο περισσότερο μεγαλώνει ο θησαυρός που ούτε σκόρος ούτε σκουριά μπορούν να σου καταβροχθίσουν- το κεφάλαιό σου». Διαβάζουν οι Έλληνες βιβλία;

ΑΠ. Η φράση του Μαρξ, στον πρόλογο του *Πεδία Μάχης Αφύλακτα*, αναφέρεται στη βαθμιαία αλλοτρίωση που επιφέρει η υποκατάσταση των ανθρωπιστικών αξιών με το χρήμα. Με άλλα λόγια σε ό,τι βιώνουμε σήμερα στην ακραία μορφή του. Το ζήτημα, επομένως, δεν είναι αν διαβάζουν, γενικώς, βιβλία οι Έλληνες (οι στατιστικές λένε πως όχι) αλλά: 1. Τι βιβλία διαβάζουν (νεο-Άρλεκιν). 2. Αν επηρεάζουν την, στην πλειονότητα, υπναλέα σκέψη και την αλλοτριωμένη ζωή (διόλου).

ΕΡ. Οι εφημερίδες δίνουν προσφορές καταναλωτικών προϊόντων και πολλές φορές και βιβλία. Γιατί το βιβλίο μετατράπηκε από ανθρωπιστικό αγαθό σε αναλώσιμο προϊόν μαζικής κατανάλωσης;

ΑΠ. Ζούμε σε αυτόν τον πολιτισμό. Η σκέψη δεν χρησιμεύει. Ο πολιτισμός δεν χρησιμεύει παρά μόνον αν υπηρετεί το χρήμα. Όλα ανταλλάσσονται με κάποιο αντίτιμο, όλα πωλούνται. Ο «ανέξοδος», σπάταλος τρόπος με τον οποίο οι εφημερίδες μοιράζουν σπουδαία βιβλία σε κακή τυποτεχνική μορφή καταστρέφει, δεν προωθεί την ανάγνωση. Δεν μπορείς να λες «πάρτε κόσμε» και να μοιράζεις σε στοίβες Καζαντζάκη και Κούντερα λες και είναι σιντί με λαϊκούς τραγουδιστές. Στέλνεις λάθος μήνυμα στον πιθανό αναγνώστη, ιδιαίτερα στον νέο αναγνώστη. Το λέω συχνά: εδώ που φτάσαμε, χρειάζεται να επανεφεύρουμε τον ανθρωπισμό, τις αξίες, τα δικαιώματα του πολίτη.

ΕΡ. Σε ένα σημείο του βιβλίου τονίζετε ότι η περίοδος 1998 μέχρι το 2014 ήταν ένα διάστημα εν προόδου παρακμής. Ποιοι ήταν οι λόγοι που φτάσαμε σε αυτή την παρακμή;

ΑΠ. Εξηγούνται, νομίζω, επαρκώς στο *Πεδία Μάχης Αφύλακτα*. Ο κυριότερος λόγος υπήρξε η σχεδόν καθολική συναίνεση στη βαθμιαία υποβάθμιση των ατομικών δικαιωμάτων με αντάλλαγμα μια ψευδαίσθηση life-style ελευθεριότητας (όχι ελευθερίας). Μια συναίνεση που στηρίχτηκε σε ένα υπόστρωμα λειψής παιδείας στο σχολείο, υπερβολικής τηλεψίας στο σπίτι, και γενικότερα στην επικράτηση μιας λαϊκιστικής κουλτούρας τρίτου κόσμου στη χώρα.

ΕΡ. Η χώρα αποστρέφεται κάθε διαφορετική γνώση που μπορεί να διευρύνει την ελευθερία της. Έτσι όμως δεν πεθαίνει η έμπνευση και η δημιουργικότητα;

ΑΠ. Αυτό ακριβώς αναλύω στις σχετικές ενότητες του *Πεδία*. Διαμορφώσαμε μια κουλτούρα που αποστρέφεται το διαφορετικό ως γνώση, ως αισθητική, ως πολιτικό παράδειγμα, ως άποψη για τον κόσμο, ως ανάγνωση του κόσμου. Βασιστήκαμε στην κουλτούρα της φτηνής μίμησης, στην κουλτούρα του κιτς, του λαϊκισμού, του εφήμερου. Σκοτώσαμε την έμπνευση, το πάθος, τη δημιουργικότητα, τον ενθουσιασμό. Στη θέση τους βάλαμε την πνευματική απραξία, την απουσία διαλόγου, τον δημοσιούπαλληλισμό των διανοουμένων, την απάθεια των αναγνωστριών νεο-Άρλεκιν.

ΕΡ. Γράφετε ότι «χρειάζεται να πολεμήσεις σκληρά για να μη κάνεις αυτό που κάνουν όλοι...». Πώς θα απαλλαγούμε από τη συναίνεση με το εφήμερο και τη βόλεψή μας;

ΑΠ. Δεν μπορούμε να απαλλαγούμε χάρη σε κάποιον από μηχανής θεό. Ούτε χάρη σε κάποιον λαϊκιστή έμπορο εθνικής σωτηρίας. Εδώ που φτάσαμε θα πρέπει να πολεμήσουμε. Ή θα απαλλαγούμε όλοι μαζί ή θα πνιγούμε όλοι μαζί ως ναυάγια, ως αυτό δηλαδή που είμαστε αυτή τη στιγμή. Υπάρχουν πολλά *πεδία μάχης αφύλακτα*: όπως αυτό που ανακάλυψαν οι «αγράμματες» καθαρίστριες στο Υπουργείο Οικονομικών, όπως το άλλο που ανακάλυψαν οι «αμόρφωτοι» κάτοικοι στις

Σκουριές, όπως αυτά που σε τοπικό επίπεδο, σε επίπεδο γειτονιάς, ανακαλύπτουν διάφοροι κοινωνικοί συνεταιρισμοί.

ΕΡ. Κατακεραυνώνετε πολλές φορές την τηλεόραση. Πώς πρέπει να αντιδράσουμε ως σκεπτόμενοι πολίτες;

ΑΠ. Πώς αντιδρά κανείς όταν το σπίτι του γεμίζει σκουπίδια; Πώς θα αντιδρούσε ο οποιοσδήποτε αν αντιλαμβανόταν ότι το καθιστικό του βρωμάει και ζέχει; Πρώτα πρέπει να συνειδητοποιήσει ο πολύς κόσμος τι τον «διδάσκει» σε καθημερινή βάση η τηλεόραση. Αν συμβεί αυτό, αν η κυρίαρχη κουλτούρα χάσει το βασικό της εργαλείο, αν διά μιας σβήσει ο δέκτης, τότε τα αποτελέσματα θα είναι θεαματικά. Αλλά ποια πολιτική αγωνίζεται σ' αυτή την κατεύθυνση; Εγώ δεν ξέρω καμία.

ΕΡ. Είσαστε κριτικός απέναντι στην ρηχότητα θεματολογίας της Λογοτεχνίας. Γιατί έχουμε διαγράψει από την θεματολογία το ενδιαφέρον για την μνήμη, την Ιστορία, τον χώρο, το κράτος και την κοινωνία;

ΑΠ. Τώρα όλο και περισσότεροι ασχολούνται με αυτά τα θέματα, ιδίως νεότεροι συγγραφείς. Το άρθρο μου αναφέρεται κυρίως στη γέννηση του φαινομένου, στη δεκαετία του ογδόντα. Λοιπόν, αυτό συνέβη επειδή αφενός οι συγγραφείς και αφετέρου οι αναγνώστριες (προσέξτε το γένος) πίστευαν για μια ολόκληρη εποχή, ότι «όλα αυτά δεν μας αφορούν». Ακόμα υπάρχει τέτοιος κόσμος, τέτοιο αναγνωστικό κοινό, πολυπληθές μάλιστα. Μα ποιος φαντάζεστε ότι διαβάζει τις Μαντά και σία; Αυτός ο ασυνειδητοποιήτος πολιτικά, αυτός ο αμόρφωτος λογοτεχνικά, αυτός ο άξεστος, στο επίπεδο της κουλτούρας, κόσμος των ελληνίδων αναγνουστριών νεο-Άρλεκιν.

ΕΡ. Γράφετε ότι τα αμάθητα παιδιά που καταστρέφουν χωρίς διάκριση τα πάντα είναι η εικόνα της βάρβαρης, ανεύθυνης κοινωνίας που δεν τους δίδαξε ποτέ να διακρίνουν τις πολιτιστικές αξίες από τα σκουπίδια. Τι πρέπει να γίνει για να αλλάξει αυτή η κατάσταση;

ΑΠ. Τα παιδιά είναι παιδιά αυτής της κοινωνίας με αυτή την κίτς κουλτούρα, με αυτό τον λαϊκιστικό πολιτισμό, με αυτό το λειψό έρμα παιδείας, με αυτή την αδιαφορία για

την πραγματική μάρφωσή τους. Τα παιδιά είναι αμόρφωτα επειδή είναι αμόρφωτοι στην πλειονότητα οι γονείς και οι δάσκαλοί τους. Απλά πράγματα. Το μήλο κάτω από τη μηλιά.

ΕΡ. Οι νέοι σήμερα εκφράζουν την οργή τους ζωγραφίζοντας τους τοίχους. Ποια είναι η χρησιμότητα των γκραφίτι και τι σχέση έχουν με την ζωγραφική;

ΑΠ. Τα γκραφίτι έχουν τη λειτουργία που είχε παλιά η λαϊκή τέχνη. Το αναλύω διεξοδικά αυτό στο βιβλίο. Τα γκραφίτι είναι κομμάτι μιας περίεργης –και ευτυχώς– ανεξέλεγκτης λαϊκής αγοράς, αυτής που έχει καθιερώσει το Διαδίκτυο. Τα γκραφίτι δεν δηλώνουν μόνον οργή. Δηλώνουν την ανάγκη διεκδίκησης χώρου, ζωτικού χώρου, στον ασφυκτικό κοινωνικό ιστό της μητρόπολης του ρατσισμού, του απομονωτισμού, της καταστολής. Δεν είναι όλοι οι γκραφιτάδες «παιδιά που κάνουν το κέφι τους».

ΕΡ. Τα νέα παιδιά είναι λάτρεις του Facebook. Μήπως για πρώτη φορά η τεχνολογία επιτρέπει στο καθένα να ζει όσες κρυφές ζωές επιθυμεί;

ΑΠ. Ζούμε οι πάντες, όχι μόνο τα παιδιά, μέσα από τον διαδικτυωμένο υπολογιστή, σε ένα απέραντο εργοστάσιο-παιχνιδότοπο. Παρέχουμε εδώ 24ωρη δωρεάν εργασία ενώ ταυτόχρονα έχουμε την ψευδαίσθηση, λιγότερο ή περισσότερο ισχυρή στον κάθε χρήστη, ότι παίζουμε. Όλα γίνονται, όλα μπορούν να γίνουν σ' αυτόν τον, όχι εικονικό, αλλά προέκταση της πραγματικότητάς μας κόσμο. Είμαστε, είτε μας αρέσει είτε όχι, κομμάτια ενός απέραντου βίντεο γκέιμ. Το πληρώνουμε, το παρακολουθούμε, του χαρίζουμε τον χρόνο μας, το ακολουθούμε, ζούμε εκεί. Πρόκειται για Πεδίο Μάχης καλά φυλαγμένο από την εξουσία που το διαχειρίζεται, επομένως πεδίο όπου, στο άμεσο μέλλον, θα διεξαχθούν κρίσιμες μάχες.

ΕΡ. Μου άρεσε ένα δοκίμιο στο οποίο τονίζετε ότι «...δεν αρκεί να έχεις το κουράγιο να ομολογήσεις την αλήθεια... Πρέπει να την κάνεις όπλο στα χέρια των ανθρώπων που απευθύνεσαι». Μπορείτε να σχολιάσετε τη γνώμη σας;

ΑΠ. Η αλήθεια είναι άχρηστη άμα μένει στο επίπεδο της θεωρητικολογίας. Έχουμε μπουχτίσει από θεωρία από λόγια, λόγια, λόγια. Τα λόγια μας, πρέπει να έχουν πλέον

επιτελεστικό χαρακτήρα, να πείθουν, σε τέτοιο βαθμό και με τέτοιο τρόπο, ώστε να μπορούν να γίνουν πράξη. Χρειαζόμαστε αλήθειες που να αφορούν τις καθαρίστριες του Υπουργείου Οικονομικών, τους κατοίκους στις Σκουριές, τους απολυμένους της ΕΡΤ (με την άξεστη συνδικαλιστική τους ηγεσία), τις οροθετικές γυναίκες, τους μετανάστες στην Αμυγδαλέζα. *Οι αλήθειες έχουν νόημα όταν δίνουν νόημα στη ζωή των ανθρώπων. Διαφορετικά πεθαίνουν, αυτοκτονούν, χάνουν τον λόγο ύπαρξής τους. Δεν διαφέρουν σε τίποτε από τα ψέματα.*